

Perspektivmeldingsseminar

14. mai 2025

Lørenskog
kommune

Program

09.00-09.05	Velkommen v/ordfører
09.05-09.25	Rammer og risiko for budsjett og økonomiplan 2026-2029 v/økonomidirektør
09.25-10.00	Status fra tjenestene v/sektordirektører
10.00-10.15	Pause
10.15-11.00	Status fra tjenestene v/sektordirektører
11.00-11.45	Lunsj
11.45-12.30	Videre i villnis v/kommunedirektør
12.30-14.00	Arbeid i partigrupper
14.00-15.00	Deling, dialog, spørsmål og svar
15.00-15.30	Oppsummering og avrunding v/kommunedirektør

Rammer og risiko for budsjett og økonomiplan 2026-2029 v/ økonomidirektøren

Lørenskog
kommune

Kommuneøkonomi er som privatøkonomi

– den er bare større

Å ha økonomisk orden innebærer flere viktige prinsipper:

- **Budsjettering:** Hold deg med et budsjett som gir oversikt over løpende inntekter og faste utgifter. Dette hjelper deg med å planlegge og prioritere hvordan du bruker pengene dine.
- **Sparing:** Sett av penger til sparing regelmessig. Dette kan være for å håndtere uforutsette hendelser, eller spesifikke mål eller større kjøp.
- **Gjeldshåndtering:** Hold oversikt over gjelden din og betal ned høy rente gjeld først. Unngå å ta opp mer gjeld enn du kan håndtere.
- **Kontinuerlig overvåking:** Følg med på økonomien din regelmessig og juster budsjettet og sparing etter behov. Dette hjelper deg med å holde deg på rett spor og tilpasse deg endringer i «livssituasjonen».

Kommunestyrets økonomiske veivalg

Perspektivmeldingen juni 2024:

- Begrense gjelden i langt perspektiv
- Holde seg med driftsoveroverskudd
- Holde seg med reserver
- Rask omstilling – også kjent som «sprinten»

Budsjettvedtaket desember 2024:

- Kommunestyret valgte utgiftsreduksjon som virkemiddel

Årsbudsjett 2025 og økonomiplan 2025-2028

Introduksjon

Kommunedirektørens forord →

Budsjett på 1-2-3 →

Politiske spørsmål og svar →

Mer usikkert enn på lenge

Finansminister Jens Stoltenberg til [E24.no](https://www.e24.no)

«– Det er mer usikkert i år enn på lenge. Det skyldes en dobbel usikkerhet i internasjonal økonomi. Vi vet ikke hvor omfattende tollbarrierene blir – og selv om vi visste det, vet vi ikke hvilke ringvirkninger det får.»

«Sannheten er at ingen vet. Verden har aldri opplevd noe lignende: en så kraftig tollopptrapping på så kort tid, i en så globalisert økonomi.»

«Det er all grunn til å være bekymret»

- Over halvparten av kommunene rapporterte i fjor negative driftsresultater.
- For første gang på mange år er kommunenes gjennomsnittlige driftsresultat negativt
- Kommunene må jobbe med kostnadsrett og omstilling for å bedre økonomien

Det er all grunn til å være bekymret

- Prognose for overforbruk i 2025 på om lag 150 mill. kroner
- Et samlet overforbruk på om lag 280 mill. kroner i 2023 og 2024
- Prognose for samlet overforbruk siste tre år på 430 mill. kroner

Økonomirapportering per 1. kvartal 2025

Rapportering

Innstilling til vedtak →

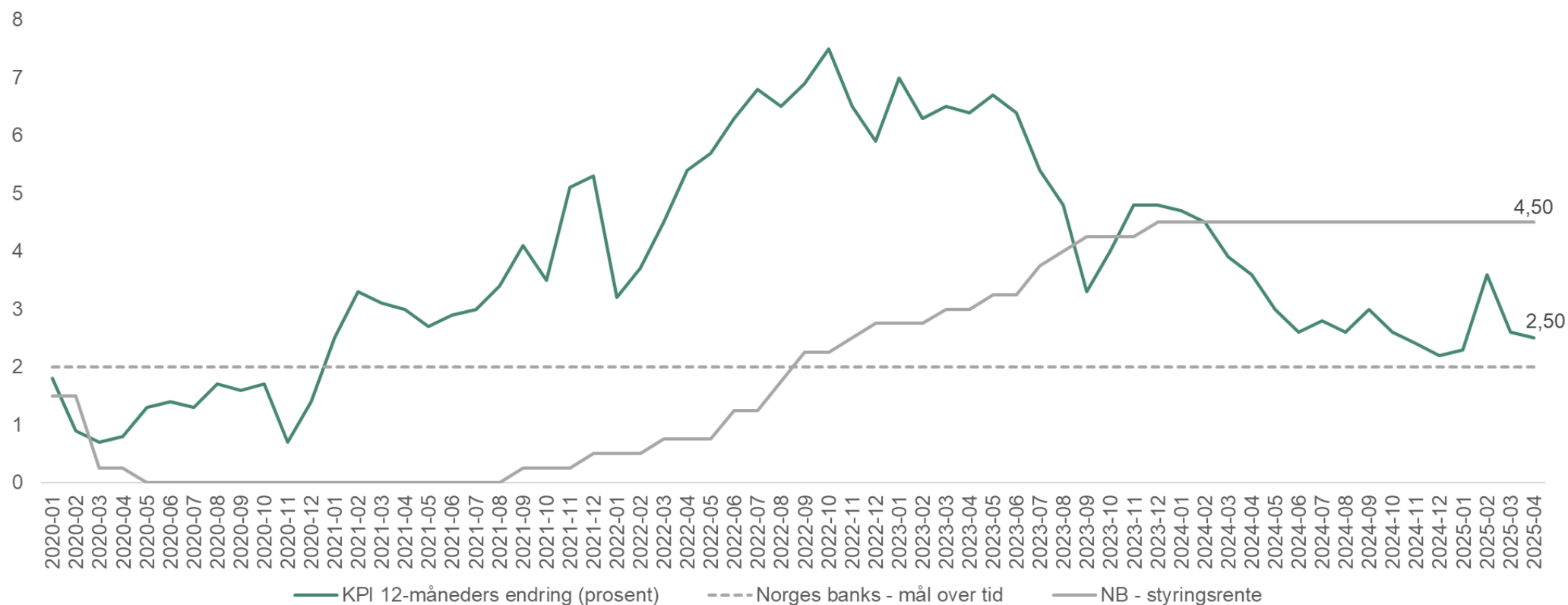
Status og økonomisk utvikling →

Forslag til budsjettendringer i driftsbudsjettet →

Investeringer →

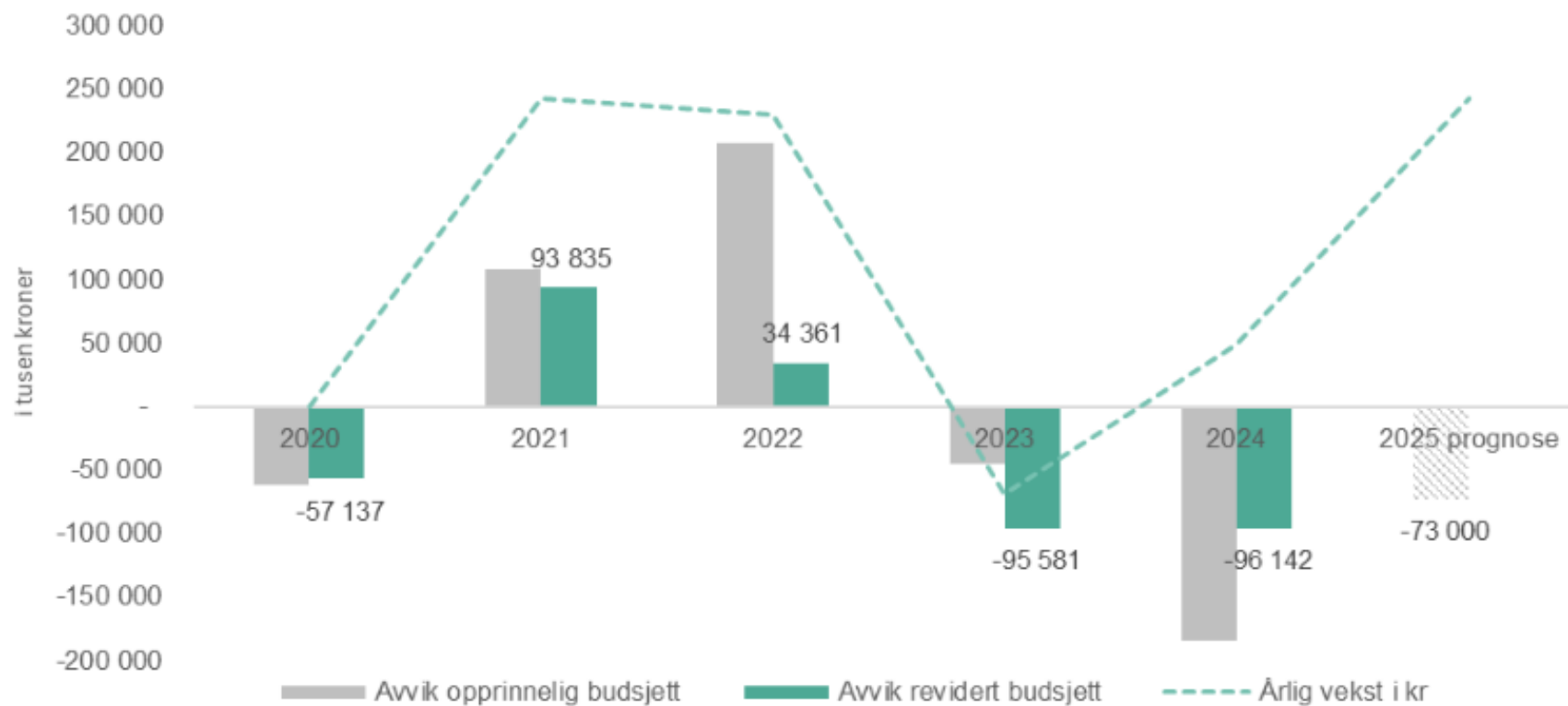
Finansrapport →

Fortsatt høye – og høyere – renter

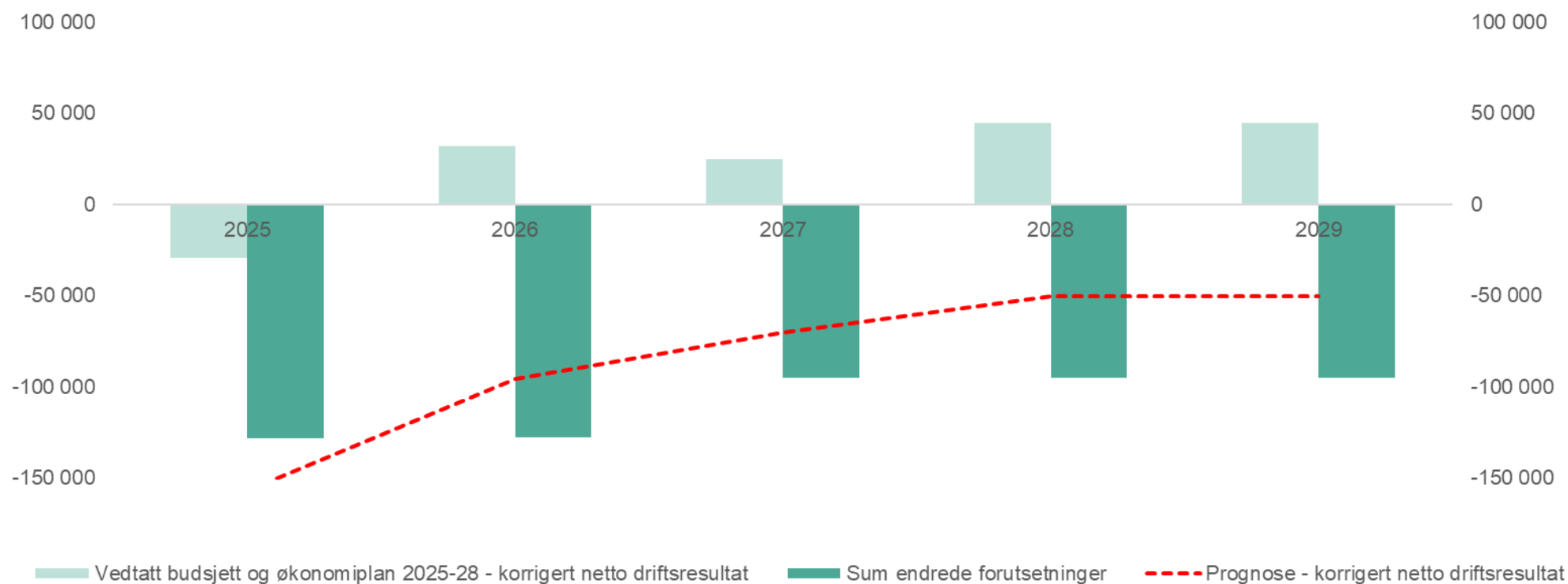

Usikre skatteanslag

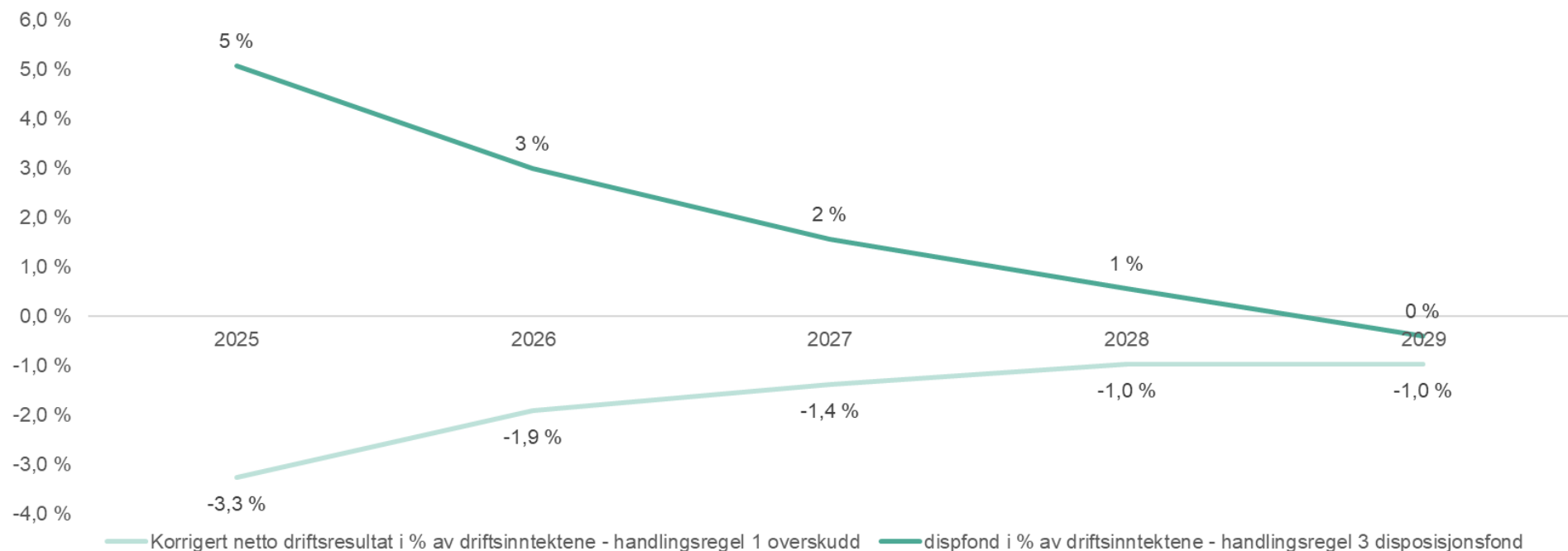
Avvik mot budsjett

Effekten av endrede forutsetninger

Oppdatert plan viser at vi vil bruke mer penger enn vi har inndekning for

Register om betinget godkjenning og kontroll (ROBEK)

Dato: 16.01.2025

[Read in English](#)

ROBEK er et register over kommuner og fylkeskommuner som er i økonomisk ubalanse eller som ikke har vedtatt økonomiplanen, årsbudsjettet eller årsregnskapet innenfor de fristene som gjelder.

UTFORDRING: Ragnar Christoffersen utfordret politikerne på hvor fort de er villige til å stramme inn for å oppnå økonomisk bærekraft – og ga dem tre alternativer i sportsdrakt: En «sprint» på en fireårsperiode, en «mellomdistanse» på 5-6 år eller et «maraton» som vil vare helt til 2031. Foto: Torstein Davidsen

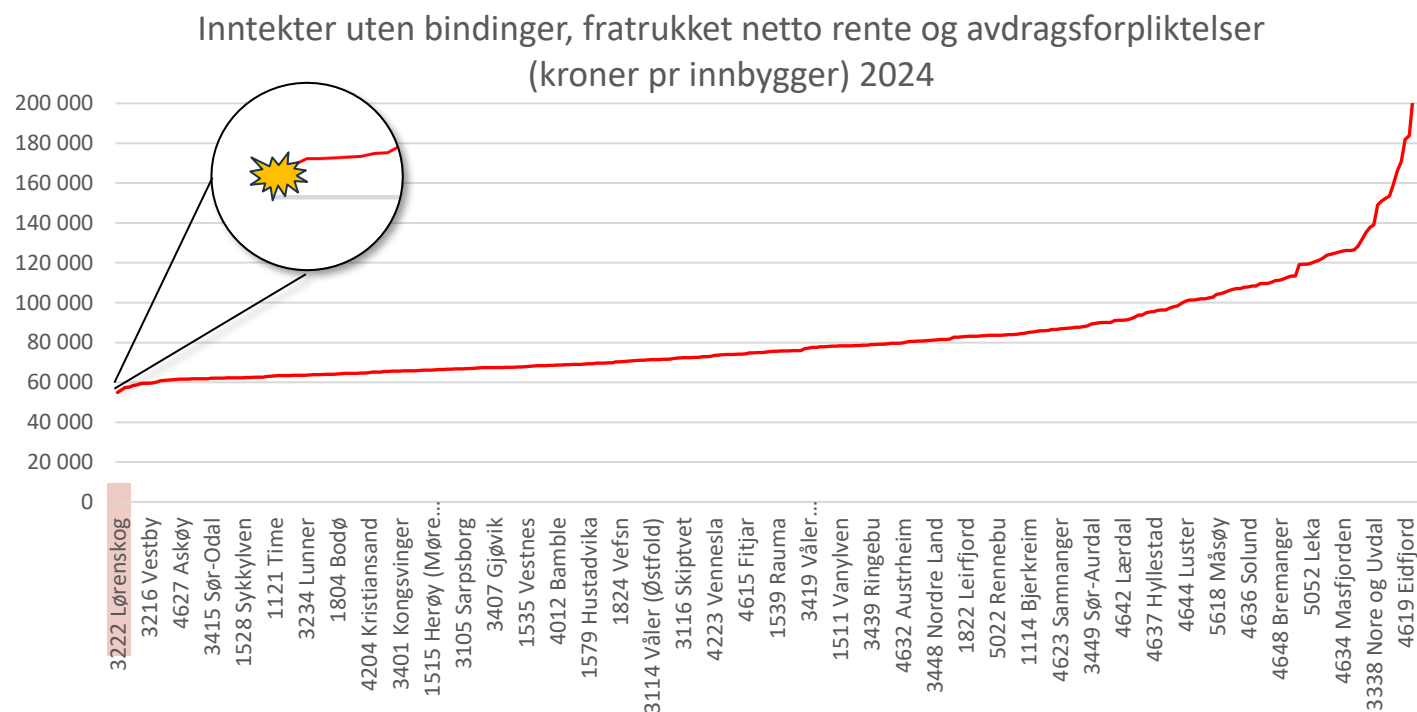
Faksimile fra Romerikes blad 24. mai 2024

Gjeld forplikter og inntektpotensialet er ulikt

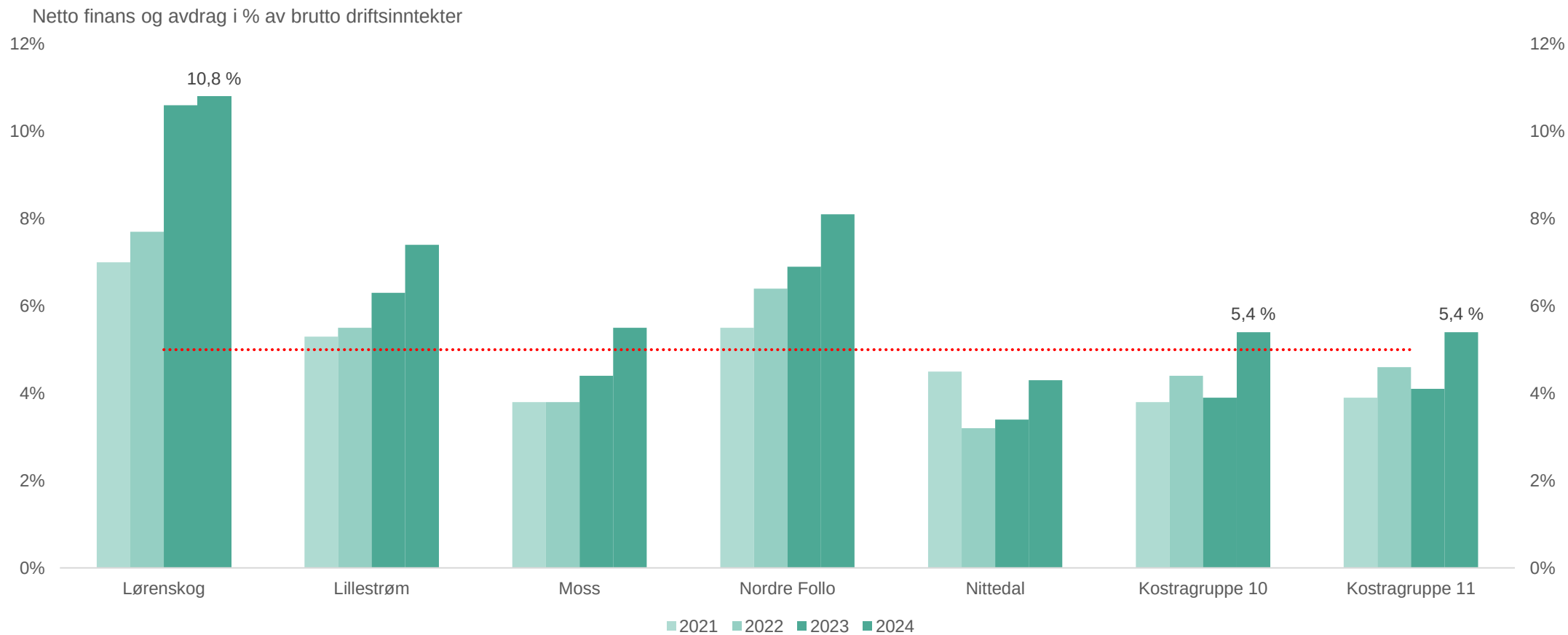
- i sum har vi lavest inntekter

- Når gjelda er betjent har Lørenskog ca 1200 kroner færre kroner pr innbygger enn neste kommune
- Mediankommunen disponerte 38 % mer
- Lillestrøm disponerer 5 % mer
- Nordre Follo 11 % mer
- Halden 13 % mer
- Drammen 17 % mer
- Indre Østfold 20 % mer

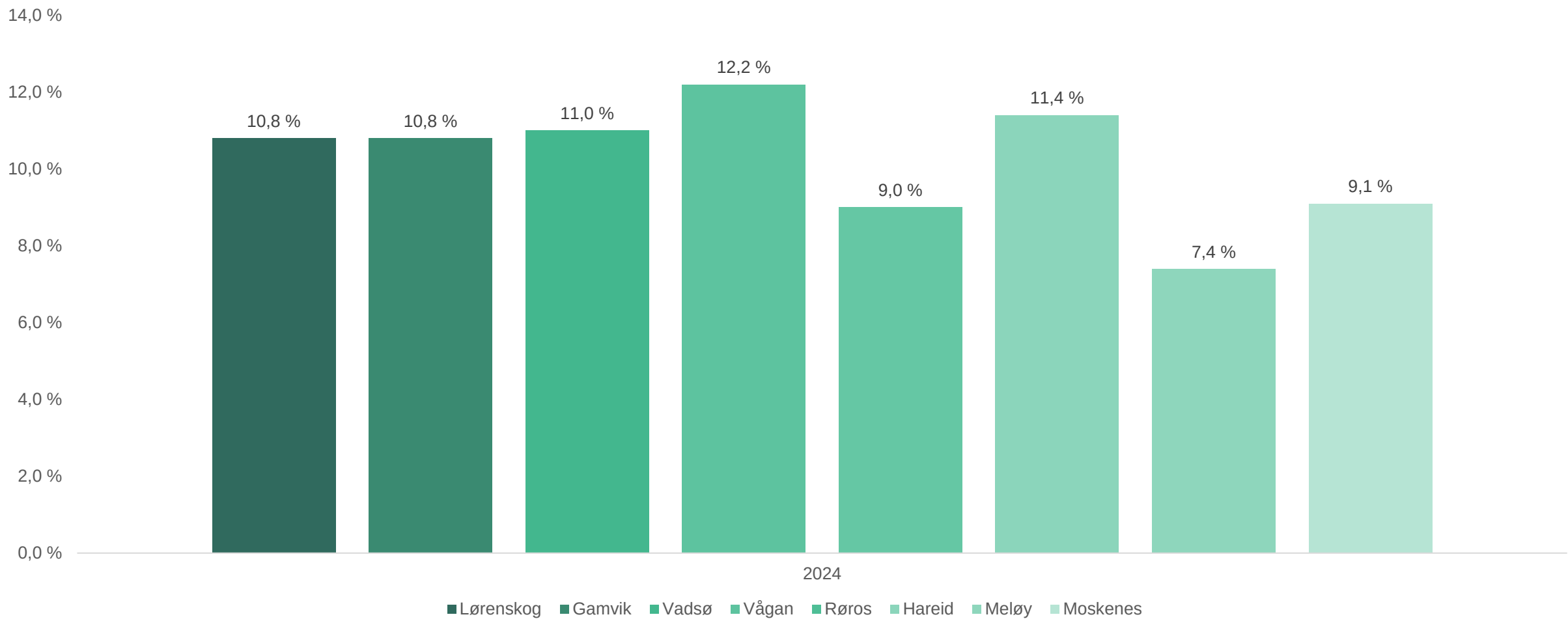

Kilde SSB. Skatt på inntekt og formue, inkl naturressursskatt, rammestilskudd, eiendomsskatt, netto inntekt fra konsesjonskraft og annen kraft for videresalg, netto avdrag, netto renter. 2024-tall.

Netto finans og avdrag i % av brutto driftsinntekter

Status fra tjenestene

Lørenskog
kommune

Helse, omsorg og mestring

v/ Janne Sonerud

Lørenskog
kommune

Morgendagens bærekraftige helse- og omsorgstjeneste

Hva kan **innbyggeren** og nærpersionene løse selv?

Hva kan **teknologi** løse?

Hva kan andre ressurser i **samfunnet** løse?

Hva må **helse- og omsorgstjenesten** løse?

Våre anbefalinger for tjenester til hjemmeboende eldre

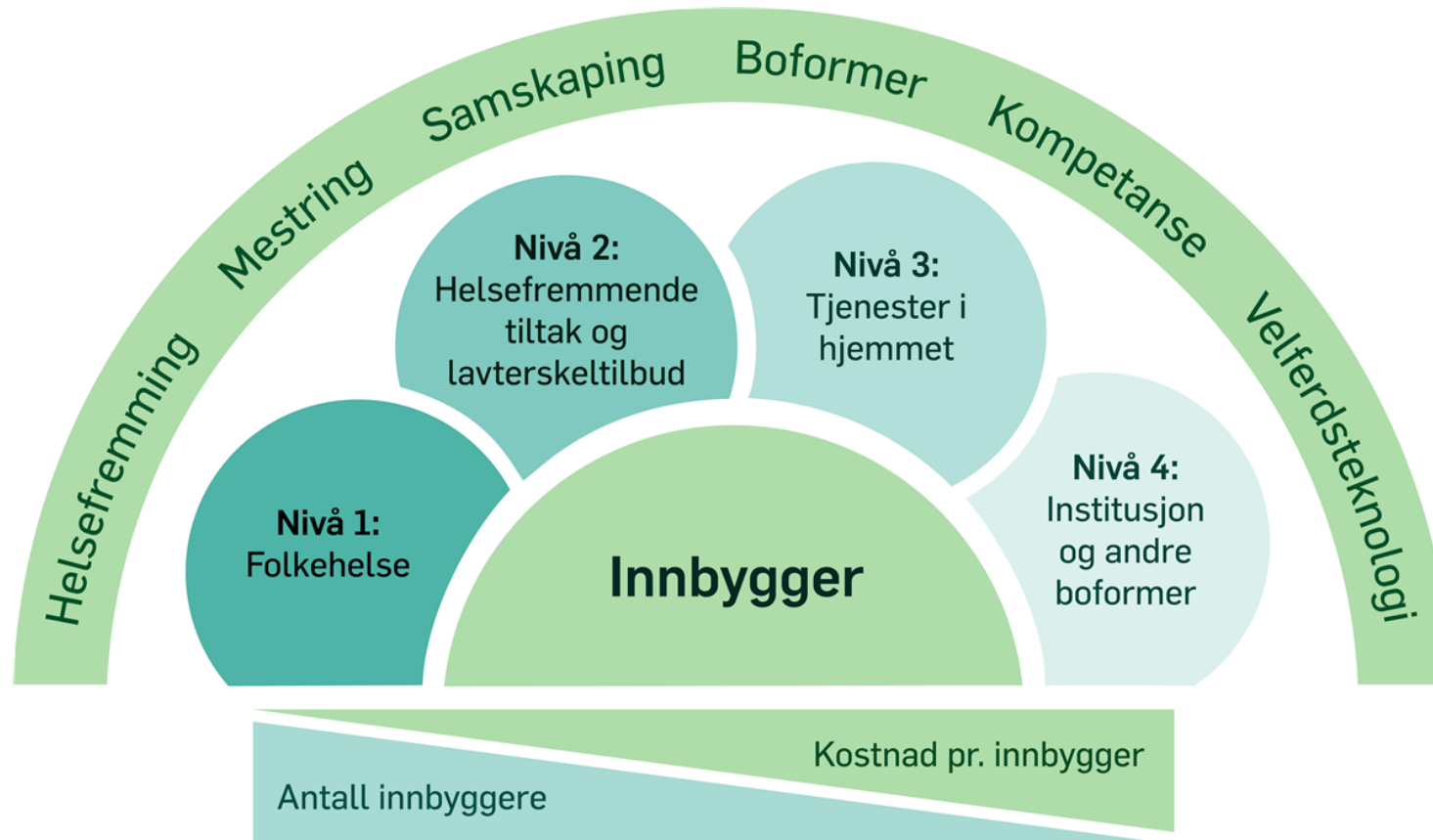
- Pårørendestøtte
- Bedre aktivitetstilbud
- Velferdsteknologi
- Følgetjeneste
- Bedre samhandling med fastlegene
- Kartlegge psykisk uhelse hos eldre
- Bedre hjelpemiddeltjenester

Politikken må
bidra til å styre
forventninger

«Kuttlisten» er ikke i tråd med HOM strategien

MOTstand

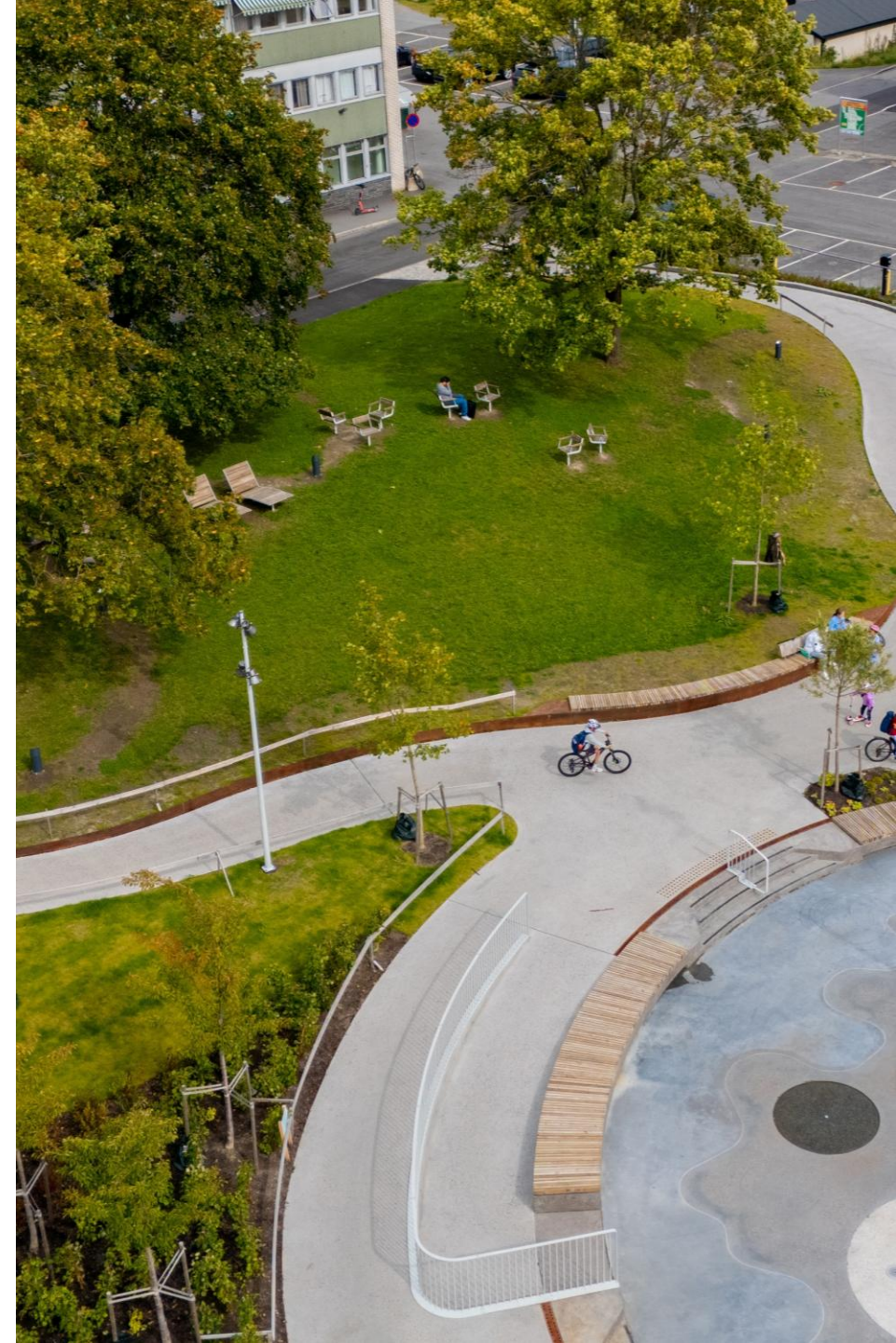
Kultur, idrett og frivillighet

v/ Nina Kongtorp

Lørenskog
kommune

Skårerparken

Drift og skjøtsel av kommunens parkanlegg

Lørenskog bibliotek

Seniortreffstedet Veiviseren

Kirkene i Lørenskog

Teknisk

v/ Knut Edvard Helland

Lørenskog
kommune

Redusert vedlikehold

Foto: Lasse Smith/ Lørenskog kommune

Foto: Lørenskog kommune /
ansatte i eiendom, UV og
driftavdelingen

Foto: Jonas Ruud/ Lørenskog kommune

Foto: Åsmund Holien Mo

Foto: Farid Dino Omer / Lørenskog kommune

A blue ballpoint pen with a silver-colored nib is positioned diagonally across the frame. It rests on a document featuring a blue bar chart with several vertical bars of varying heights. The background is a light blue grid. The word "KOSTRA" is overlaid in large, white, sans-serif capital letters.

KOSTRA

Oppvekst og utdanning

v/ Børge Tomter

Lørenskog
kommune

2024 - året det ble så bratt

- Vakanser
- Avvikling av LMS
- Krevende budsjettarbeid – men håp

Nåtidsbildet

- Behovene fortsetter å øke
- Bremsene på

Rettighetskommunen – hva har vi råd til nå?

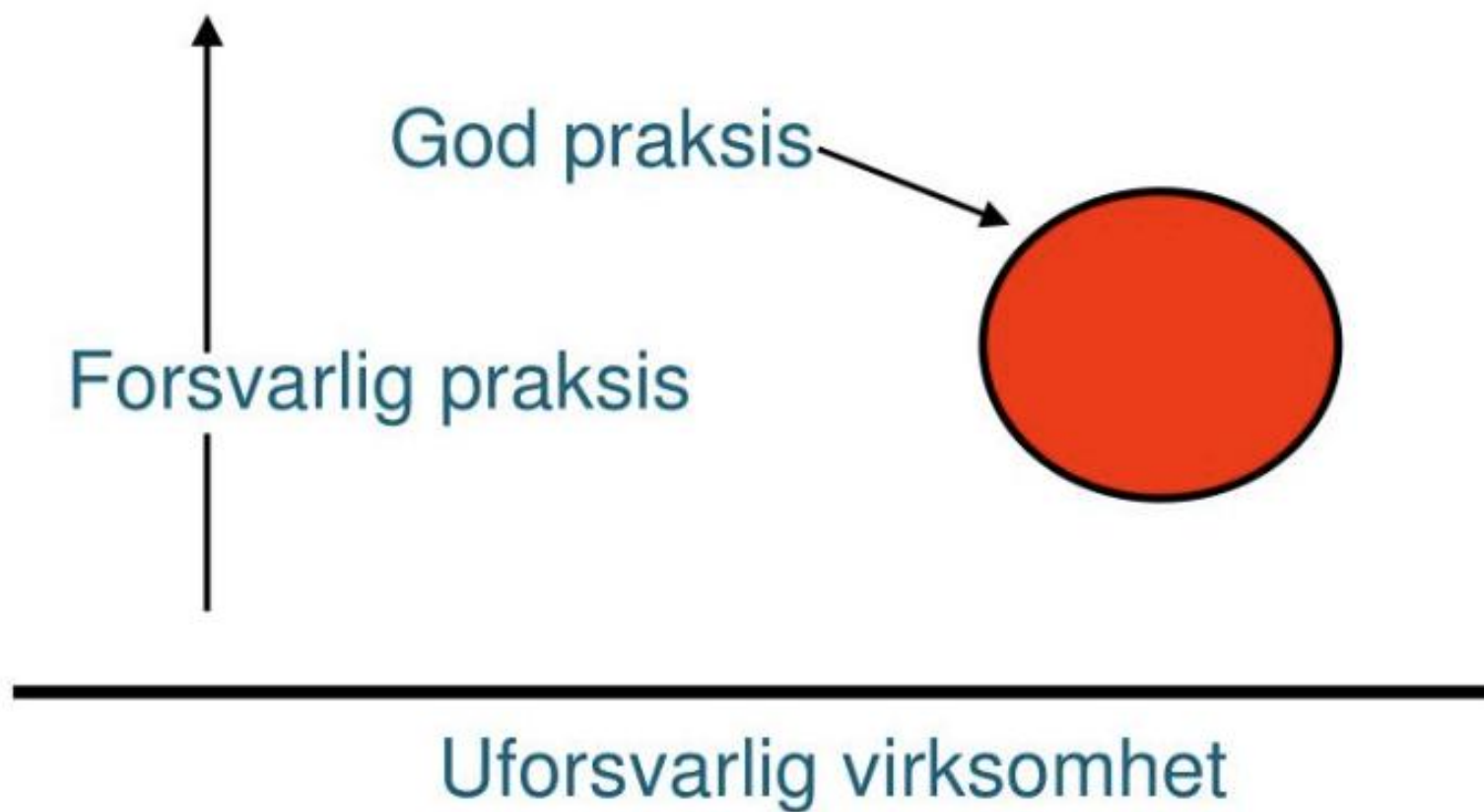
Hva vil høsten bringe?

Forrige høsts kuttforslag ++

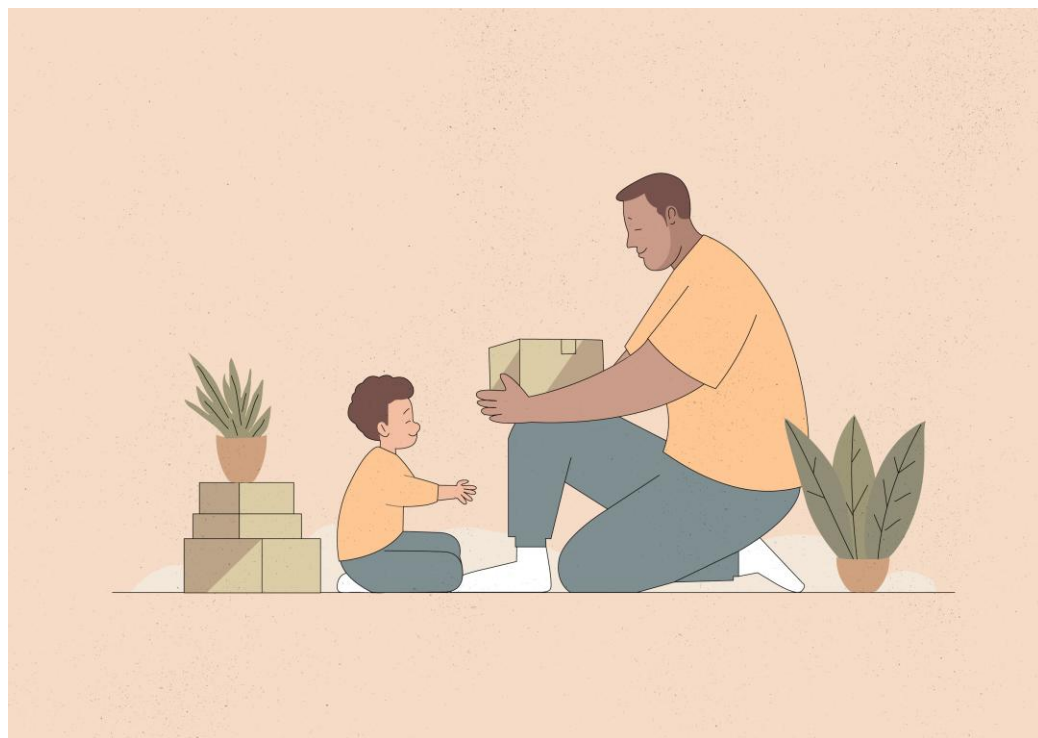
Riktig kostnadsnivå vil si dårligere
tjenestetilbud enn kommunene rundt oss

Konsekvenser

Fra forebygging til reparasjon

Styring- og virksomhetsutvikling

v/ Vibeke Rørvik

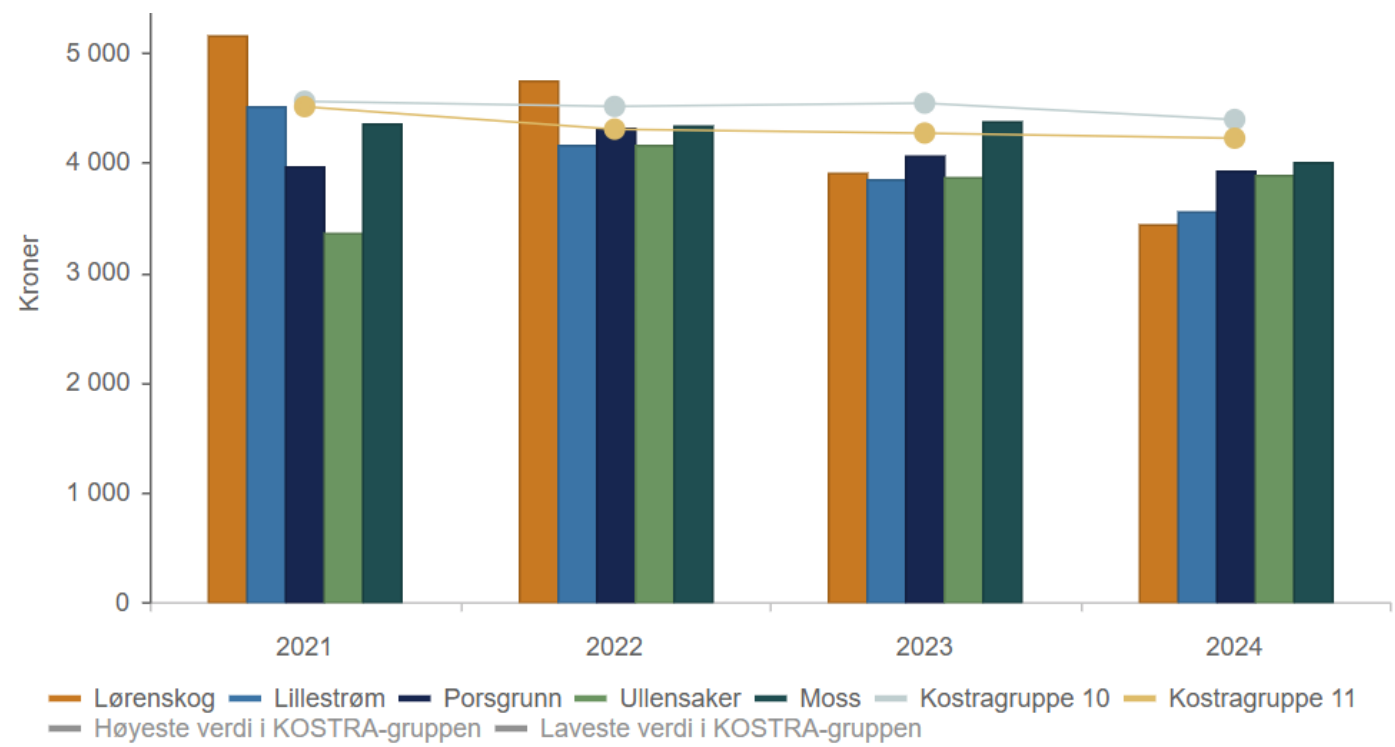
Lørenskog
kommune

Navet i kommunen

Billig og effektivt er ikke nok

Økonomiplan - Brutto driftsutgifter til funksjon 120 Administrasjon, i kr. pr. innb (B)

	2021	2022	2023	2024
Lørenskog	5 152	4 745	3 913	3 444
Lillestrøm	4 523	4 166	3 860	3 560
Porsgrunn	3 974	4 315	4 064	3 938
Ullensaker	3 354	4 171	3 868	3 886
Moss	4 364	4 333	4 375	4 015
Kostragruppe 10	4 558	4 511	4 541	4 392
Kostragruppe 11	4 509	4 305	4 268	4 222

Ingen ekstra – bare færre

Mye har vi måttet legge på is

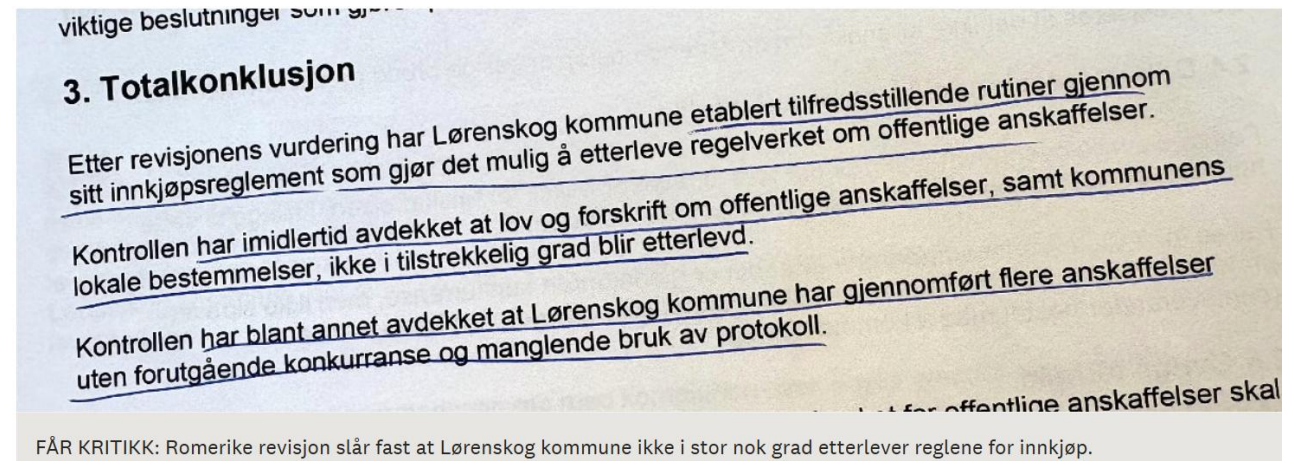
For eksempel: Påfyllsuka, lederutvikling, velferdsgoder, onboarding-program, opplæring av ledere, traineeordning, kommunikasjonsstrategi, utviklingsporteføljen redusert fra 23 til 17 prosjekter, prosesskartlegging for å kunne effektivisere er lagt på is, vedlikehold av intranettsider, opplæring, systematisk sykefraværsoppfølging, HR-data og HR-analyser, fast utsending av lederinfo, sterkt redusert kapasitet i ferier, redusert muligheter til oppfølging og kontroll av sektorene

Det vi ikke har kapasitet til, får konsekvenser

Kommunen brøt reglene: Kjøpte vikarer for 5,7 millioner kroner uten konkurranse

Klarer vi å være fanebærere for HR-strategien?

Attraktiv arbeidsplass som tiltrekker seg, utvikler og beholder dyktige medarbeidere

Kompetanse

Vi bruker og utvikler vår kompetanse i tråd med samfunnsendringer og kommunenes behov

Ledelse

Vi lever lederplattformen og bruker den aktivt

Medarbeiderskap

Vi opplever motivasjon, mestring og trivsel, og tar aktivt ansvar for å nå felles mål

Organisasjonskultur

Vi er preget av endringsdyktighet og fleksibilitet. Vi er stolte av samfunnsoppdraget!

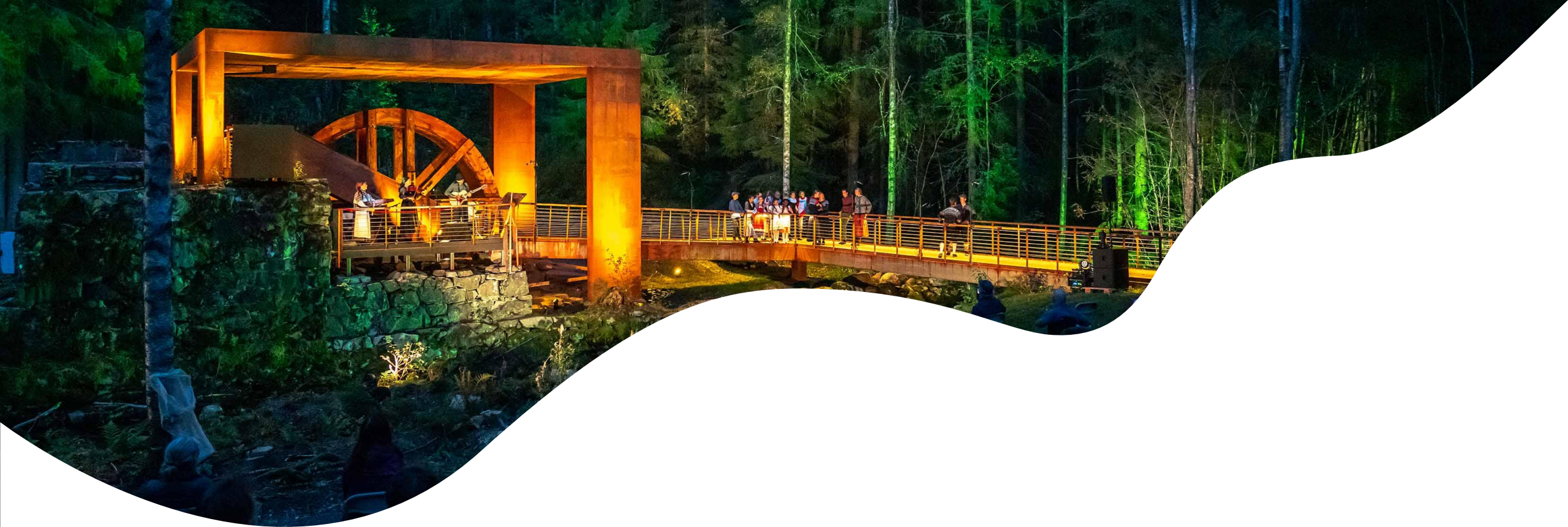

Videre i villnis

v/ kommunedirektør Ragnar Christoffersen

Lørenskog
kommune

Sammen skaper vi økonomisk bærekraft

Kommunedirektør Ragnar Christoffersen

Lørenskog
kommune

Kommuneloven og økonomi – kommunestyrets ansvar

§ 14-1. Grunnleggende krav til økonomiforvaltningen

Kommuner og fylkeskommuner skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid.

Kommuner og fylkeskommuner skal utarbeide samordnete og realistiske planer for egen virksomhet og økonomi og for lokalsamfunnets eller regionens utvikling.

Kommuner og fylkeskommuner skal forvalte finansielle midler og gjeld på en måte som ikke innebærer vesentlig finansiell risiko, blant annet slik at betalingsforpliktelser kan innfris ved forfall.

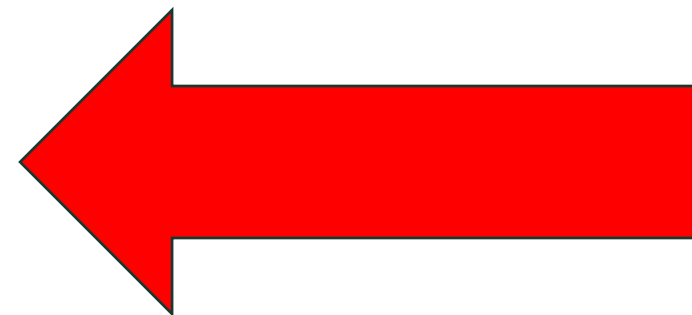
§ 14-2. Kommunestyrets og fylkestingets plikter

Kommunestyret og fylkestinget skal selv vedta

- a. økonomiplanen og årsbudsjettet
- b. årsregnskapene og årsberetningene
- c. finansielle måltall for utviklingen av kommunens eller fylkeskommunens økonomi
- d. regler for økonomiforvaltningen (økonomireglement)
- e. regler for finans- og gjeldsforvaltningen (finansreglement).

«Bærende tanke at det er de folkevalgtes innsikt og ansvarsfølelse som i siste instans er avgjørende for kvaliteten i økonomiforvaltningen»

- Utgave av kommuneloven med kommentarer, s 384

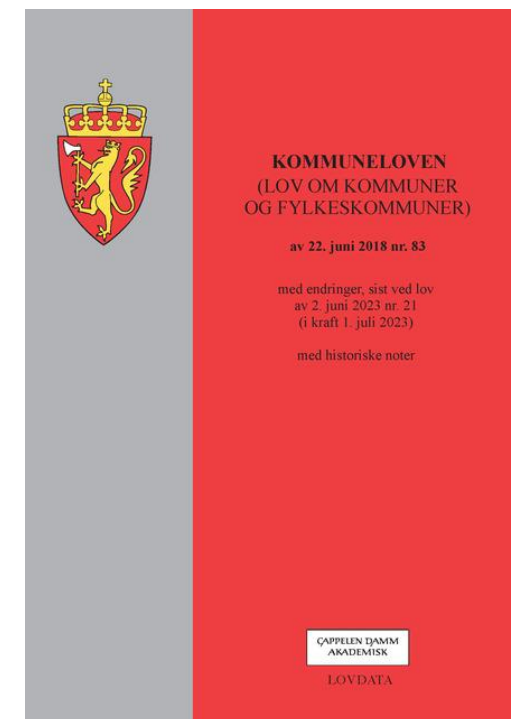

Kommuneloven og økonomi – kommunedirektørens ansvar

«At kommunedirektøren har et faglig ansvar og en faglig integritet i prosessen, er viktig. Ved å lovfeste at kommunedirektøren har et selvstendig ansvar for utredningens faktiske og rettslige grunnlag, blir det tydeligere at kommunens administrative leder har et selvstendig ansvar for å fremlegge dette uavhengig av om dette er i strid med politikernes virkelighetsoppfatning eller meninger.

Dersom det for eksempel er nødvendig med nedskjæringer, vil kommunedirektøren være forpliktet til å sørge for at sakene er forsvarlig utredet med en beskrivelse av hvordan han eller hun oppfatter faktum i saken, selv om han eller hun vet at politikerne kan ha andre oppfatninger om faktum mv.»

Forarbeidene til kommuneloven (NOU 2016:4 Ny kommunelov, punkt 8.5.2.3)

- Jeg vil anbefale politikerne å stå i de prioriteringene som allerede er gjort og ikke love noe i lokalvalgkampen neste år som de kanskje blir nødt til å gå tilbake på. Hvis energikostnadene og rentene stabiliserer seg på dagens nivå, kan jeg ikke utelukke at forslaget om eiendomsskatt kommer opp igjen, sier Ragnar Christoffersen.

OMFATTENDE KUTT: Kommunedirektør Ragnar Christoffersen la 4. november fram det mye omtalte budsjettforslaget for 2025 i Storstua. Foto: Torstein Davidsen

- Det er ikke mulig å gjøre dette uten at det vil gå utover innbyggere, tjenester eller ansatte. Og det er høy risiko knyttet til konsekvensene av kuttene, både på kort og lang sikt, erkjente Ragnar Christoffersen da han presenterte forslaget til 2025-budsjett for politikere, ledere og tillitsvalgte i Storstua mandag 4. november.

Varsler tøffe tak og innsparinger:
- Dere må være forberedt på å ta noen tunge beslutninger

Klar melding fra kommunedirektøren: - Når bankkontoen er tom og du har maks kreditkortene, da blir det tungt!

Befolkningsveksten slår alle rekorder, og neste år passerer gjelda 7,2 milliarder: - Dette bekymrer meg

Klart budsjettbudskap til politikerne: - Vi har ikke mer å gå på, så nå må dere prioritere

Handlingsprogram for de neste åra er brukt opp, konstaterer kommunedirektør Ragnar Christoffersen i sin melding. Mandag presenterer han sitt merke budsjettforslag for politikere.

- Nå begynner gjelda å bli ubehagelig

Foreslår kutt på 101 millioner og anbefaler eiendomsskatt: - Dette er et veiskille

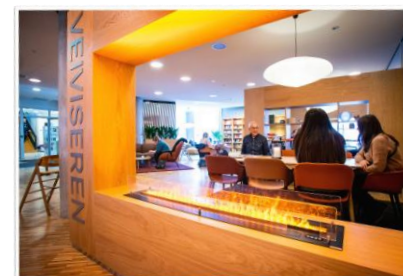
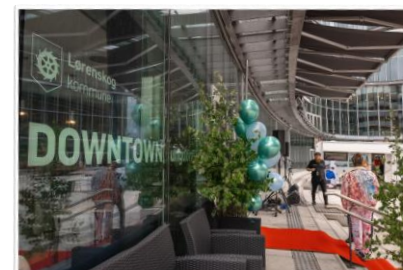

Eiendomsskatt på bolig er eneste mulighet for å finne en reell økonomisk kutt som vil ha store positive konsekvenser for både innbyggere, tjenester og ansatte, sier kommunedirektøren.

Livet kan bare forstås baklengs,
men det må leves forlengs.

[Søren Kierkegaard]

Fjellhamar skole og arena er nominert til årets skolebygg 2025.

Foto: Farid Dino Omer, Lørenskog kommune

Veien mot økonomisk bærekraft i Lørenskog – handlingsreglene våre:

Handlingsregel 1 – overskudd: Kommunens korrigerte netto driftsresultat skal gjennomsnittlig utgjøre minst 2 prosent av kommunens brutto driftsinntekter i planperioden

Handlingsregel 2 – gjeld: Kommunens netto gjeld målt i prosent av kommunens samlede driftsinntekter skal være 100 prosent i 2034

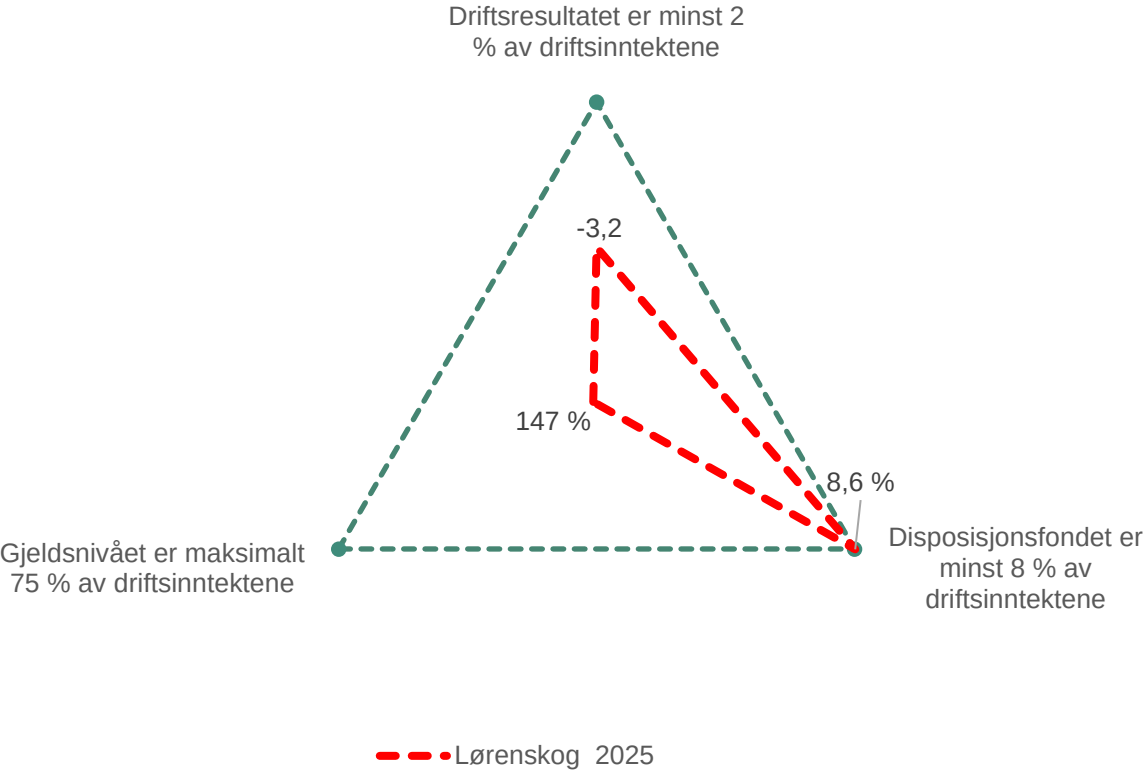
Handlingsregel 3 – fond: Kommunens disposisjonsfond bør utgjøre minimum 8 prosent av kommunens samlede driftsinntekter

Vi overforbraker tilgjengelige ressurser

- Vi har merforbruk i tjenestene
- Vi bruker (betydelig) av disposisjonsfondet
- Vi bruker (betydelig) av premiefondet - i tillegg til å bygge opp premieavvik
- Vi utsetter vedlikehold av kommunens bygningsmasse og veier ?

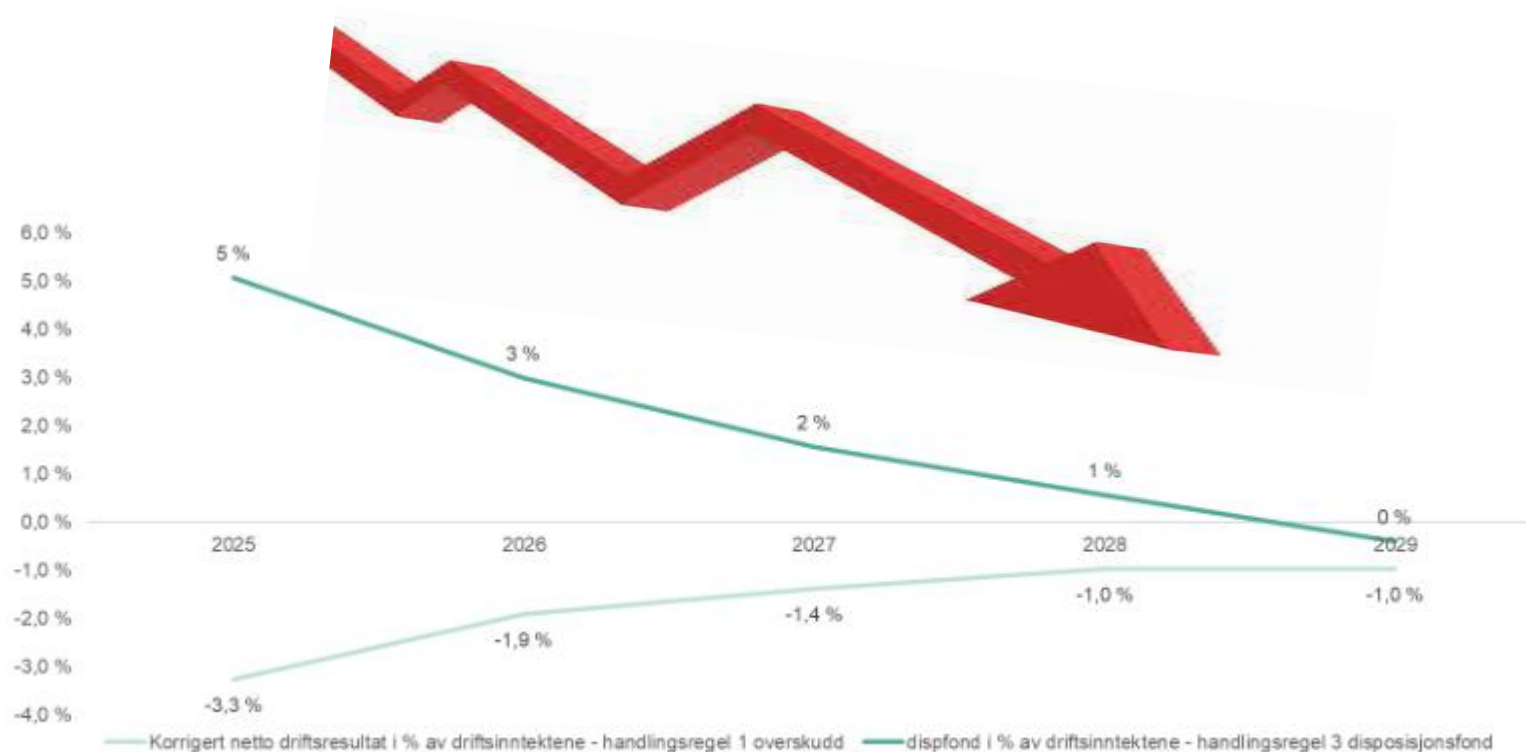
Kommunaløkonomisk bærekraftsmodell (KØB-modellen)

	KØBs mål for bærekraft	Regnskap 2024	Avvik i %-poeng	Avvik i mill. kr
Driftsresultat	2,0 %	-3,2 %	5,2 %-poeng	-243
Disp.fond	8,0 %	8,6 %	0,6 %-poeng	+28
Netto lånegjeld	75 %	147 %	72 %-poeng	-3 362

Utvikling av nettodriftsresultat og endring av disposisjonsfond i planperioden

Veien mot økonomisk bærekraft i Lørenskog 2024

PERSPEKTIVMELDING 2024

Innledning til årsbudsjett 2025
og økonomiplan 2025-2028

Lørenskog
kommune

I denne perspektivmeldingen foreslår jeg en ny og stammere økonomisk kurs for Lørenskog kommune. Ikke fordi kommunen har hatt løssluppen pengebruk, men fordi summen av alt – vedvarende høy befolkningsvekst, dyrtid og en urolig verdenssituasjon – tvinger frem et nødvendig behov for å bedre balansen mellom kommunens inntekter og utgifter.

Veien mot økonomisk bærekraft i Lørenskog

Perspektivmelding 2025

Innledning årsbudsjett og økonomiplan 2026-2029

Lørenskog kommune

Skårerparken

Foto: Farid Dino Omer / Lørenskog kommune

I fjorårets perspektivmelding presenterte jeg tre scenarioer for bærekraftig omstilling av Lørenskog kommune. Disse ble utarbeidet med en kvalifisert forventning om lysere omgivelser og bedre økonomiske rammevilkår. Prisveksten var nedadgående, og styringsrenten skulle følge etter - til hjelp både for innbyggernes privatøkonomi og kommuneøkonomien. Det skjedde ikke.

Forutsetningene som lå til grunn for de tre scenarioene bristet i møte med virkeligheten. Lørenskog kommune står i en fortsatt storm av høye avdrag og rentekostnader, svikt i budsjetterte skatteinntekter og økt volum innen lov- og rettighetsutmålte tjenester.

Økonomirapporten per 1. kvartal 2025 illustrerer hvordan kommunen også i år overforbruker tilgjengelige ressurser i et faretruende høyt tempo.

Å skape budsjettbalanse blir stadig mer prekært, men også stadig vanskeligere.

Veien mot økonomisk bærekraft i Lørenskog

Øke inntekter?

Redusere utgifter?

Er det statens som skal «redde» oss?

Stoltenberg: – Vi må lete etter store reformer

– Nei, og vi må kutte og holde igjen der det ikke går utover viktige formål, men forsvaret *må* ha mer penger. Samtidig skal de bruke pengene fornuftig. Helsevesenet *må* ha mer penger bare fordi vi blir flere eldre.

Statsforvalterens forventningsbrev for 2025 omtaler sentrale forventninger staten har til kommunene.

Mange kommuner jobber allerede med omstilling, effektivisering og digitalisering, for å skape nødvendig økonomisk handlingsrom for å styrke driften og tjenestene. Å lykkes med omstillingsarbeidet blir viktigere enn noen gang. Dette gjelder alle kommuner, også de som i utgangspunktet har gode inntektsforutsetninger. God og stødig økonomistyring i en tid med stor usikkerhet vil være nødvendig fremover.

Tre «(u)mulige» scenarier nå

- Vi fortsetter som i dag og overforbruker tilgjengelige ressurser (veien til ROBEK)
- Vi reduserer utgiftene våre med ytterligere 120 millioner i 2026 og nærmer oss et 0-resultat (men også «rettighets-kommunen»)
- Vi øker inntektene våre (eiendomsskatt) og unngår mange vonde og vanskelige kutt (men ikke alle)

Med utgangspunkt i dagens nivå på omfang og kvalitet i kommunens tjenestetilbud, er min faglige anbefaling til kommunestyret at det innføres eiendomsskatt på bolig og fritidseiendom fra 2025, med bunnfradrag på 100.000 kroner og en promillesats på 2 promille fra og med 2026. Dette vil sikre kommunen om lag 71 mill. kroner i ekstraintekter fra 2025, opp til 142 mill. kroner i 2026.

Register om betinget godkjenning og kontroll (ROBEK)

Dato: 16.01.2025

[Read in English](#)

ROBEK er et register over kommuner og fylkeskommuner som er i økonomisk ubalanse eller som ikke har vedtatt økonomiplanen, årsbudsjettet eller årsregnskapet innenfor de fristene som gjelder.

Kommuner og fylkeskommuner i ROBEK er underlagt statlig kontroll med årsbudsjettet, låneopptak og langsiktige leieavtaler. Kommuner og fylkeskommuner i ROBEK skal fastsette en tiltaksplan som sikrer at økonomien bringes i balanse.

Kommuner som er registrert			
Fylke	Kommune-nummer	Kommune	Lovhjemmelbokstav
Akershus	0 kommuner		
Buskerud	2 kommuner		
	3322	Nesbyen	c og d
	3334	Flesberg	a, b og c
Østfold	0 kommuner		
Innlandet	2 kommuner		
	3418	Åsnes	a, c og d
	3443	Vestre Toten	c
Telemark	1 kommune		
	4014	Kragerø	c og d
Vestfold	0 kommuner		
Agder	1 kommune		
	4214	Froland	a
Rogaland	0 kommuner		
Vestland	1 kommune		
	4649	Stad	b
Møre og Romsdal	2 kommuner		
	1517	Hareid	c og d
	1560	Tingvoll	a og b
Trøndelag	2 kommuner		
	5025	Røros	c og d
	5043	Røyrvik	a, b, c og d
Nordland	6 kommuner		
	1828	Nesna	f
	1837	Meøy	c og d
	1851	Lødingen	c og d
	1865	Vågan	c og d
	1871	Andøy	c
Troms	1 kommune		
	1874	Moskenes	a, b, c og d
Finnmark	3 kommuner		
	5540	Kålfjord	c og d
	5607	Vadsø	d
	5612	Kautokeino	f
	5626	Gamvik	c og d

🏆 Hvordan bli en av Norges best styrte kommuner?

... se mer

Vi baserer oss på alminnelig anerkjente kriterier for å måle tjenestekvalitet. Vi prøver å sammenligne output i tjenestene (resultatene) i stedet for input (innsatsfaktorene). Stor ressursinnsats gir ikke nødvendigvis gode tjenester. Det viktigste er nytteverdien for brukeren, slik han selv opplever det.

Konklusjoner

- Ytre faktorer betyr lite for resultatene

 - Inntekter
 - Størrelse
 - Sentralitet
 - Vekst
- Indre faktorer forklarer det meste?

 - Evnen til læring og utvikling
 - Ledelse
 - Organisering
 - Kompetanse
 - Samarbeid mellom politikk og administrasjon
 - Strategi
 - Tidlig innsats
 - Tverrfaglig samarbeid
 - Styrke kommunesenteret

Effektivitetsindeksen 2024

Region	Indeks effektivitet	Rang effektivitet	Rang effektivitet i fjor	Rang effektivitet i forfjor
3029 Lørenskog	0,72	1	4	16
1121 Time	0,70	2	3	10
3020 Nordre Follo	0,66	3	10	30
3801 Horten	0,65	4	17	9
3027 Rælingen	0,65	5	7	7
1120 Klepp	0,64	6	16	4
3036 Nannestad	0,63	7	2	6
3023 Nesodden	0,63	8	32	45
3804 Sandefjord	0,62	9	23	8
3805 Larvik	0,62	10	5	5
1119 Hå	0,62	11	8	3
4204 Kristiansand	0,61	12	40	31
1532 Giske	0,60	13	26	18
3442 Østre Toten	0,60	14	12	24
3030 Lillestrøm	0,59	15	28	49
3028 Enebakk	0,58	16	24	44
1516 Ulstein	0,58	17	14	40
1108 Sandnes	0,57	18	13	26
3017 Råde	0,57	19	21	92
3021 Ås	0,56	20	30	12
3413 Stange	0,56	21	31	39
5028 Melhus	0,55	22	74	27
3019 Vestby	0,55	23	29	32
1531 Sula	0,55	24	34	29
3053 Jevnaker	0,55	25	11	28

Kostnadsnivå

Kommune-
barmeteret

ENDELIG UTGAVE | Oppdatert 14. august 2024

3029 Lørenskog

63. plass | 30 Viken

Kostnadsnivå

- Lørenskog kommer på 1. plass i denne sektoren i endelig Kommunebarmeter for 2024
- Sektoren utgjør 5% av den totale vekten i barmeteret
- Sektoren inneholder 7 nøkkeltall

Rangering

	2019	2020	2021	2022	2023
ENH01 Netto utgifter til grunnskole per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	1	1	1	1	51
ENH02 Netto utgifter til pleie og omsorg per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	46	29	32	30	1
ENH03 Netto utgifter til barnehage per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	44	36	23	1	1
ENH04 Netto utgifter til barnevern per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	70	51	26	28	32
ENH05 Netto utgifter til sosialhjelp per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	217	264	312	286	186
ENH06 Netto utgifter til kommunehelse per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	120	172	261	184	84
ENH07 Netto utgifter til administrasjon per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	146	137	155	92	22

Økonomisk handlingsrom

INDIKATOR FOR ØKONOMISK HANDLINGSROM 2023 PER KOMMUNE

K.nr.	Kommune	Netto driftsresultat inkl netto bunde avsetninger i pst av driftsinntekter	Netto lånegjeld korrigert for ubunde investeringsfond i pst av driftsinntekter	Disposisjonsfond inkl. regnskapsmessig mer-/mindreforbruk i pst av driftsinntekter	Handlingsrom indeks
3026	AURSKOG HØLAND (FRA)	1,6	81,3	15,9	2,47
3027	RÆLINGEN	-0,7	141,7	11,8	0,24
3028	ENEBAKK	-0,2	90,4	17,3	1,88
3029	LØRENSKOG	-0,3	161,6	10,8	-0,07
3030	LILLESTRØM (FRA 1.1.2023)	2,1	98,4	17,6	2,54
3031	NITTEDAL	-0,1	95,3	15,9	1,67
3032	GJERDRUM	1,3	74,7	35,5	4,66
3033	ULLENSAKER	1,1	130,4	13,1	1,18
3034	NES	2,0	62,0	21,8	3,58
3035	EIDSVOLL	-0,2	99,7	14,8	1,44
3036	NANNESTAD	2,1	109,1	24,1	3,09
3037	HURDAL	1,6	87,1	13,2	2,08

Faktaboks

Kommunenes grad av økonomisk handlingsrom er satt ut fra følgende verdier på indikatoren utviklet av KS:

- Begrenset økonomisk handlingsrom – indikator lavere enn 1
- Moderat økonomisk handlingsrom – indikator mellom 1 og 2
- Større grad av økonomisk handlingsrom – indikator høyere enn 2

Risiko- og sårbarhetsanalyse 2025

Risikoområde	Hvilke faktorer	Sannsynlig- het	Konsekvens	Risiko	Risiko etter tiltak
1. Arbeidsmiljø og kultur	Dårlig arbeidsmiljø med konflikter, ryktespredning etc Jobbusikkerhet Motstand mot endringer Splitting av fagmiljøer	Svært Høy	Svært høy	Svært høy	Høy
2. Arbeidsbelastning og lavere produktivitet	Endringstrøtthet Høy arbeidsbelastning Rolleklarhet og ubalanse mellom krav og kontroll Lavere produktivitet og/eller dårligere kvalitet	Svært Høy	Svært høy	Svært høy	Høy
3. Kompetanse og rekruttering	Kompetanseflukt Rekrutteringsproblemer Lykkes ikke med å gi opplæring Mangel på lederstøtte Feil person i lederroller	Høy	Høy	Høy	Middels
4. Styring og ledelse	Manglende fagkompetanse til rollen Stor avstand og lite tilgjengelig ledelse og støttefunksjoner Mangelfull ivaretagelse og støtte til lederne i mellomfasen Blanding av myndighetsoppgaver og tjenester	Svært Høy	Svært høy	Svært høy	Høy
5. Kommunikasjon og informasjon	Mangel på informasjon Negativ medieomtale og tap av omdømme Manglende involvering og medvirkning Manglende forankring i politikken	Svært Høy	Svært høy	Svært høy	Høy
6. Økonomi	Vanskeligheter med å overholde lovpålagte frister Kommunen klarer ikke å hente ut økonomiske gevinster Arbeidsrettssaker	Høy	Høy	Høy	Middels

Kommunens ulike roller!

Oppsummert

- Forutsetningene som lå til grunn for fjorårets perspektivmelding og budsjett og økonomiplan er vesentlig endret. Dette forverrer kommunens økonomiske situasjon. Å skape budsjettbalanse blir stadig mer prekært
- Det blir stadig vanskeligere å anbefale kostnadsreducerende tiltak. Kommunen har allerede svært lave driftsutgifter per innbygger i forhold til andre kommuner. Lørenskog kommunes store utfordring knytter seg til håndtering av gjeld etter tidligere investeringer
- Budsjett og økonomiplan 2026-2029 blir et «veivalgsbudsjett». Det handler nå om avveininger mellom en økende risiko for innmelding på ROBEK-listen og betydelige nedskjæringer i tjenestetilbud og tjenestekvalitet til innbyggerne
- Kommunestyrets mandat til kommunedirektøren er å redusere kommunens utgifter. Ytterligere tiltak vil ha store konsekvenser for tjenestetilbudet, men er nødvendig for å stoppe overforbruket av kommunes ressurser
- Veien fremover har svært høy risiko. Innbyggerne vil oppleve redusert tilgang og kvalitet på kommunale tjenester. Kommunestyret må i tillegg være forberedt på behovet ytterligere tiltak lenger ut i perioden
- ***Kommunestyret henstilles til å diskutere seg gjennom den videre retningen for Lørenskog kommune, samt hvordan håndtere «forventningsgapet»***

Politisk mot

- *Mot til å lytte, vilje til dialog og evne til å forstå situasjonen*
- *Politikere – og administrative ledere som har mot til å si hva de mener er den riktige løsningen*
- *Mot til å fatte beslutninger. Er situasjonen kritisk, for eksempel hvis budsjettunderskuddet er stort, trengs det raske beslutninger under usikkerhet*
- *Mot til å bli upopulær*
- *Det holder imidlertid ikke bare med mot. Det kreves også politisk kløkt, smidighet og gode kommunikasjonsevner*

En oppskrift på politisk mot

Urolige tider er også gode tider for å snakke om **MODIG LEDERSKAP** og politisk mot. Hva består slikt mot av?

Agnar Kaarbø
Politisk redaktør i Kommunal Rapport
agnar@kommunal-rapport.no

Landets lokalt folkevalgte påtar seg ikke vervet fordi de ønsker å være ledere. Noen går inn i politiske lederposisjoner etter hvert, som ordførere, gruppeledere og utvalgsledere. Jeg tror likevel et mindretall ser på seg selv som ledere.

De skal først og fremst realisere politiske ambisjoner. Det kan handle om enkeltsaker, konkrete valgløfter og ambisjoner for lokalsamfunnet.

Underveis i det politiske virket kommer nye saker. Overraskelser melder seg. Beslutninger må tas, gjerne på usikkert grunnlag. Noen er vanskelige og kontroversielle.

Alt dette må håndteres i en offentlig kontekst. I praksis må det utøves lederskap og utvises ansvar.

For administrative ledere i kommuner og fylkeskommuner ligger det i stillingsbetegnelsen at de er

ledere. Også dette lederskapet foregår i offentligheten. Og i samspill med politikerne, som har det siste ordet.

En del av alt lederskap er å håndtere usikkerhet. Når usikkerheten tiltar, øker også risikoen ved lederskapet. Da kreves det både personlig og politisk mot for å peke på løsninger og ta beslutninger.

Men hva består dette mye omtalte motet av i en kommunal kontekst? Noen fasit fins selvsagt ikke. Jeg skal likevel beskrive noen ingredienser i dette motet basert på politisk litteratur og egne observasjoner.

Den første ingrediensen er mot til å lytte, vilje til dialog og evne til å forstå situasjonen. Er det noe den politiske historien bør ha lært oss, og de siste årene har minnet oss om, er det hvor viktig det er å ta borgernes syn og meninger alvorlig.

De kommunale lederne og politikerne som møter innbyggerne ansikt til ansikt for å diskutere skolestruktur, organisering av omsorgstjenesten eller arealsaker, utviser mot. Honnør til dem.

Den andre ingrediensen er mot til å trenge inn i sakene og få dem

Når usikkerheten tiltar, øker også risikoen ved lederskapet.

belyst fra ulike sider. Dette er vanskelig. Det ser vi enten det gjelder vindkraft eller organisering av oppvekstsektoren. Det enkleste er å holde fast ved dagens situasjon. Det modige er å invitere til endring.

Det er sagt at det verste en politiker kan gjøre er å bryte ut med sannheten. Det vil være tilfeller hvor det er lurt å tenke gjennom hva man sier, men generelt tror jeg at folk flest tåler, og verdsetter, klar tale fra politikerne.

Den tredje ingrediensen er derfor politikere - og administrative ledere - som har mot til å si hva de mener er den riktige løsningen.

Spesielt i disse tider hvor vi åpenbart må justere hvor vi setter inn ressurser og hvor det må skje endringer. Men altså etter å ha lyttet.

Den fjerde ingrediensen er mot til å fatte beslutninger.

Er situasjonen kritisk, for eksempel hvis budsjettunderskuddet stort, trengs det raske beslutninger under usikkerhet.

Den femte ingrediensen - mot til å utsette beslutningen - kan framstå som paradoksal. Men i noen tilfeller vil det riktige likevel være å vente. Spesielt hvis saken ikke er

belyst fra ulike sider. Dette er vanskelig. Det ser vi enten det gjelder vindkraft eller organisering av oppvekstsektoren. Det enkleste er å holde fast ved dagens situasjon. Det modige er å invitere til endring.

Det er sagt at det verste en politiker kan gjøre er å bryte ut med sannheten. Det vil være tilfeller hvor det er lurt å tenke gjennom hva man sier, men generelt tror jeg at folk flest tåler, og verdsetter, klar tale fra politikerne.

Den sjette ingrediensen er mot til å bli upopulær. Når beslutningen er tatt, i visshet om at den er omstridt, kan det bli tøft. Men beslutningen ligger i kommunestyret og fylkestinget. Kontrakten med velgerne er at de velger sine representanter som så fatter beslutninger. Samtidig forventer velgerne også innflytelse underveis. Men å bli hørt er ikke det samme som å få gjennomslag.

Dette punktet frustrerer både politikere og innbyggere. Den politiske kunsten er å håndtere denne uenigheten slik at det er mulig å gå videre.

Da holder det imidlertid ikke bare med mot. Da kreves det også politisk kløkt, smidighet og gode kommunikasjonsevner.

Takk for oppmerksomheten

«Bærende tanke at det er de folkevalgtes innsikt og ansvarsfølelse som i siste instans er avgjørende for kvaliteten i økonomiforvaltningen»

Kommuneloven med kommentarer

du er
modigere
enn du vet,
sterkere
enn du tror, og
klokere
enn du forstår.

- Ole Brumm

